

Helen Ward

Prostitution: Marxism versus moralism

Om författaren: Helen Ward är professor i offentlig hälsovård och forskare som har arbetat med sexarbetare i London och Europa i över 20 år. Tillsammans med antropologen Sophie Day har hon studerat HIV och andra hälsorisker, sexarbetares levnadskarriärer, och etablerat ett av de största projekten för sexarbetare Storbritannien. Ward stödjer International Union of Sex Workers. Hon medarbetar även i tidskriften Permanent Revolution.

Kan prostitution betraktas som arbete eller skall det behandlas som en form av våld mot kvinnor? I följande text som publicerades 2007 hävdar Helen Ward att de som enbart uppfattar prostitution som ett uttryck för våld mot kvinnor missförstår grundläggande drag hos kvinnoförtrycket under kapitalismen.

”Prostitution är bara ett speciellt uttryck för arbetarens universella prostitution“.¹ Detta citat från Marx antyder att prostitution är en relativt enkel fråga för socialister, men istället har det visat sig vara en verklig utmaning, med vänsterradikala ställningstaganden som sträcker sig från att förespråka repression och avskaffande å ena sidan, till avkriminalisering och facklig organisering å den andra. Mycket av den nuvarande debatten centreras kring huruvida prostitution verkligen kan betraktas som arbete eller om det är bäst behandlas som en form av våld mot kvinnor.²

De båda ståndpunkterna leder två diametralt motsatta strategier. Om prostitution är arbete, då är kamp för självorganisering och rättigheter en nyckeldel av ett socialistiskt svar. Om, å andra sidan, prostitution är våld och slaveri då är deltagarna offer som behöver räddas. Kathleen Barry, organisatör för en internationell feministisk konferens om trafficking in 1983, uttryckte den senare uppfattningen när hon vägrade att debattera med sexarbetaraktivisten Margo St. James, hävdande att “konferensen var feministisk och stödde inte institutionen av prostitution . . . (det skulle vara) . . . olämpligt att diskutera sexuellt slaveri med prostituerade kvinnor”.³

Mera nyligen har skribenten Julie Bindell upprepat för denna uppfattning, som när hon skriver om General, Municipal, Boilermakers and Allied Trade Unions beslut att starta en avdelning för sexarbetare, invänder, “hur kan en fackförening å ena sidan föra en kampanj mot våld mot kvinnor men samtidigt organisera det fackligt? Hellre än att samhället påskiner att det är ett karriärval, behöver prostitution bli exponerad för vad det är – våld mot kvinnor. Facklig organisering kan inte skydda kvinnorna i denna vidriga industri”.⁴

---

¹ Marx K. *Economic and philosophical manuscripts*, 1844. Denna och andra klassiska texter finns tillgängliga på www.marxists.org

² I den här artikeln använder jag termerna prostitution och sexarbete. Det har förts en omfattande debatt vilket som är att föredra, och sexarbete föredras i allmänhet av aktivisterna och refererar till en vidare grupp av människor involverade i sexindustrin. Men, historiska och aktuella debatter om kommersiellt sex roll i samhället har tenderat att referera till prostitution (försäljning av sex snarare än sexuellt bildspråk, till exempel) och därför anser jag att det är viktigt att fortsätta använda det. Jag refererar också uteslutande till kvinnliga sexarbetare och manliga klienter när jag diskuterar prostitutionens allmänna drag. Detta är därför att det är den dominerande formen och mest intimt länkat till generell sexuellt förtryck. Detta innebär dock inte att förneka att ett stort antal män också säljer sex. Den brittiska regeringen uppskattar att det finns 70 000 sexarbetare i Storbritannien idag.

³ RS Rajan, “The prostitution question(s). (Female) Agency, sexuality and work”, i *Trafficking, sex work, prostitution, Reproduction* 2, 1999

⁴ J Bindell, *The Guardian*, 7 July 2003

En marxistisk ståndpunkt ifråga om prostitution

Prostitution är bytet av sex mot pengar. Men eftersom det finns andra situationer i vilket ett sådant byte äger rum – till exempel i form av äktenskap – går de flesta uppslagsverks definitioner lite längre. I *Oxford English Dictionary* är en prostituerad “en kvinna som, i synnerhet för betalning, erbjuder sin kropp för urskillningslöst sexuellt umgänge”.

En mer omfattande definition erbjuds av *Encyclopaedia Britannica*, där prostitution är “praxis att engagera sig i sexuell aktivitet, vanligtvis med andra individer än en make eller vän, i utbyte mot omedelbar betalning i pengar eller andra värdeföremål.” Dessa definitioner lägger till “urskillningslös” eller “annan än en make” för att försöka omfatta vad vi alla egentligen förstår – prostitution är sex utanför de relationer i vilka sex vanligtvis är tillåten. Termen prostitution verkar att förena många olika människor och förhållanden över tid. Det antika Greklands hetär, den japanska geishan, den europeiska kurtisanen, Sohos gatuprostituerade och Mumbais bordellarbetare, alla delar beteckningen prostituerad.

Detta utseende av ett tidlöst yrke, innefattad i klichén om det “äldsta yrket”, täcker många olika sociala relationer. Det som dessa kvinnor har gemensamt är att de utför sex utanför den privata familjesfären där sex är kopplad till reproduktionen och upprätthållandet hushållet. Detta är viktigt eftersom det går till sakens kärna – prostitution kan bara förstås i relation till det monogama äktenskapet.

Som Engels formulerade det, “monogami och prostitution visserligen är motsatser men oskiljbara motsatser, poler i samma samhällstillstånd”.⁵ Bebel förklarade när han skrev om kvinnor och socialism i slutet av 1880-talet, “Prostitutionen blir sålunda en nödvändig social inrättning för det borgerliga samhället, alldeles som polisen, stående här, kyrkan och kapitalistklassen”.⁶ Att förstå denna dialektik, denna “interpenetration av motsatser”, behöver vi först titta på prostitutionens väsen under kapitalismen, studera hur den varierar i enlighet med produktionssättet, och därefter återvända för att utforska förhållandet mellan privat och offentlig sex och förtrycket av kvinnor.

Prostitution: varan

I likhet med de flesta kommersiella transaktioner under kapitalismen, är prostitution baserad på försäljningen och köpet av en vara. I vanligt språkbruk, “säljer” en prostituerad ”sin kropp”. Men detta är felbeteckning, eftersom klienten inte “äger” den prostituerades kropp vid slutet av transaktionen. Vad klienten köper är en sexuell tjänst. En del feminister och socialister invänder mot idén att kvinnor säljer en tjänst snarare än sin kropp, men, inseende att det är temporärt, beskriver det som en försäljning av användandet av hennes kropp för sexuell tillfredsställelse.

Men även detta är missledande. Om man söker upp en plats där prostitution förekommer, vare sig det är på gatorna, i en bordell eller genom en agentur, finns det en tariff. Den är vanligtvis inte nedskrivna på grund av juridiska restriktioner, men den är tydlig: det finns ett pris för masturbation, vanligtvis högre priser för oralt, vaginalt eller analt sex. En del eskorter tar betalt per timma, men också tydligt fastställa vilka sexuella tjänster som är inkluderade och vilka som inte är inkluderade i arvodet. Varan är sex – eller snarare en speciell sexuell tjänst.

Att förvandla sex till en vara uppfattas av många människor som prostitutionens fundamentala ”synd”. Mhairi McAlpine från SSP skriver, “prostitution är kommodifieringen av sexuella

⁵ F Engels, *The origin of the family private property and the state* Section II part 4, Lawrence and Wishart, 1972

⁶ A Bebel, *Woman under socialism*, Schocken Books, 1971

relationer, för den ut från den ömsesidiga njutningens sfär och in i marknadens domän.”⁷ Jag har haft liknande diskussioner med många kamrater genom åren – visst borde väl ett såpass intimt uppförande aldrig göras till en överlåtbar sak att köpas att säljas? Denna ganska romantiska uppfattning om sex som ömsesidig njutning är i sig själv en abstraktion från sociala förhållanden. Under kapitalismen, och tidigare klassamhällen, är sex starkt reglerat och har en ekonomisk dimension. Regleringen är baserad på behovet att försvara privat egendom genom arv.

I *Familjens, privategendomens och statens ursprung*, Engels skisserar hur monogami (för kvinnor) trädde fram tillsammans med privat egendom. Den monogama familjen “uppstår den ur parningsfamiljen . . . Den grundar sig på mannens herravälde, med det uttryckliga syftet att alstra barn med obesträtt faderskap, eftersom dessa barn en dag skall bli arvingar till faderns förmögenhet.”⁸

Familjens exakta form har förändrats genom olika former av klassamhälle, men den kvinnliga monogamins centrala roll har inte, vilket förklarar de utbredda och konsistenta lagarna, religionerna och sedvänjorna som garanterar dess försvar. Det var inte prostitution som tog sex “från den ömsesidiga njutningens sfär” utan den monogami som krävdes för att försvara privategendomen. Döttrar blev egendom att köpas eller säljas för sin förmåga att producera arvingar i utbyte för uppgörelser om jord, boskap eller pengar.⁹

Prostitution framträdde ur samma process, eftersom inget samhälle hittills har varit förmöget att genomdriva monogami för såväl män som kvinnor. Demosthenes, en grekisk orator, sammanfattade inställningen till kvinnor i det atenska slavsamhället, ”Vi har kurtisaner för nöje skull, konkubiner för att tillgodose våra dagliga behov och hustrur för att få legitima barn och vara trogna väkterskor av vår härd.”¹⁰

Men är inte denna åsikt föråldrad? Nog handlar väl sex i det 21:a århundradet huvudsakligen om ömsesidig njutning snarare än reproduktion av arvingar eller överförande av pengar? Det har ägt rum en avsevärd sexuell liberalisering under de senaste 40 åren, till följd av förändringarna i kvinnors sociala position och utvecklande av effektiva metoder för födelsekontroll, och prostitution är inte den enda formen av utomäktenskaplig sex. Men de sociala strukturerna favoriserar fortfarande monogama heterosexuella förhållanden i relation till egendom, och kvinnor över hela världen fördöms fortfarande som horor och slampor om de öppet söker ickemonogamt sex.

Prostitutionens klasstruktur

På ytan verkar inte prostitution att passa in i de ekonomiska standardkategorierna. En historiker skriver:

“. . . den prostituerade uppför sig inte som någon annan vara ; hon ockuperar en unik plats, i centrum för ett extraordinärt och skändligt ekonomiskt system. Hon är förmögen att representera alla termerna i kapitalistisk produktion; hon är det mänskliga arbetet, hon är objektet för utbyte och säljare på samma gång. Hon framstår som arbetare, vara och kapitalist och suddar ut gränserna mellan den borgerliga ekonomins kategorier på samma sätt som hon prövar den borgerliga

⁷ Scottish Socialist Party Women’s Network, “Prostitution: a contribution to the debate”, 2006, www.scottishsocialistparty.org/pages/prostitution.html

⁸ F Engels, op cit

⁹ Movement for a Revolutionary Communist International 1986, “The origin and changing nature of women’s oppression”, In Theses on women’s oppression, www.permanentrevolution.net/?view=entry&entry=375

¹⁰ JA Symonds, “A problem in Greek Ethics”, 1901, www.sacredtexts.com/lgbt/pge/pge00.htm

moralens gränser. . . . En vara, därför, att den prostituerade både innefattar och förvränger alla de klassiska dragen hos den borgerliga ekonomin”¹¹

Även om det är fel att föreslå att en enda prostituerad kan representera alla den kapitalistiska produktionens element, pekar det faktiskt på de många olika roller som prostituerade kan spela. Den kan faktiskt framstå som arbetare, vara, försäljare och även kapitalist, men detta beror på att olika prostituerade kan ha olika relationer till den vara de säljer.

Varor har både ett bruksvärde och ett bytesvärde. Bruksvärdet i prostitution är att tillgodose klientens önskan, tillgodoseendet av sexuell tillfredsställelse. Bytesvärdet är det sociala arbete förkroppsligad i varan., dvs det fysiska och mentala arbete som är involverad i att tillhandahålla den sexuella tjänsten. Detta motsvarar vad sexarbetare kräver för att reproducera sig själv under socialt genomsnittliga förhållanden för industrin.

Likt många tjänste- och ett antal produktiva industrier under kapitalismen, äger prostitution rum på ett antal olika sätt, där den prostituerade har olika förhållanden till produktionsmedlen och till köparen i varje fall. Många prostituerade är lönearbetare: de är anställda av en individ eller företag och ålagda att arbeta ett bestämt antal timmar. Det är fallet för miljoner kvinnor som arbetar på bordeller, saunor och barer över hela världen. De betalas en lön baserad på arbetade timmar eller antal klienter de mottagit.

I detta fall säljer de inte den sexuella tjänsten direkt till klienten – de säljer sin arbetskraft till bossen. Denna boss (en hallick, madame, bordell eller barägare) tar pengar från klienterna och överlämnar en del tillbaka till sexarbetaren (eller kräver att en andel av sexarbetarens arvode lämnas över till dem). Det är faktiskt i detta avseende som sexarbetaren, liksom alla andra sexarbetare, kan som mest sägas “sälja sin kropp” i det att de säljer sin arbetsförmåga. Men som Marx förklarar i första volymen av *Kapitalet*, är detta inte detsamma som att sälja sig själv “. . . arbetskraftens ägare [arbetaren – HW] bör sälja den endast för en bestämd period, för utifall han skulle sälja den en gång för alla, så säljer han sig själv, förvandlar sig från en fri man till en slav, från en varuägare till en vara.”¹²

Det finns verkligen sexarbetare som existerar under sådana slaverivillkor – där de säljs och köps som varor själva och därefter satta i arbete för slavägarna. Återkomsten av detta moderna slaveri, oftast rapporterad i relation till trafficking av människor, är inte exklusivt för prostitution utan existerar i hushållsarbete och andra enkla uppgifter. Det faktum att slaveri existerar i delar av sexindustrin skall inte göra oss blinda för det faktum att långt mer prostitution äger rum under de mer vanliga villkoren av löneslaveri.

De flesta sexarbetare är varken slavar eller lönearbetare – i stort till följd av att juridiska restriktioner för prostitution har hämmat expansionen av en ”legitim” industri och har hållit den i skuggan av den svarta marknaden och kriminell ekonomi. Många sexarbetare är direkta försäljare; de arbetar inte för någon utan handlar direkt med klienten. I denna situation säljer de fortfarande en vara, men denna gång är det inte deras arbetskraft utan den vara i vilken deras arbetskraft är inkorporerad; dvs den sexuella tjänsten, och de säljer den direkt till köparen. De är i praktiken egenföretagare, även om de inte kan legalt registreras som sådana. En del har resurser och äger eller hyr sina produktionsmedel – lokaler, telefoner och andra yrkets verktyg. De är klassiska småborgare.

Men de flesta kvinnor i den här situationen är långt från bilden av medelklass, egenföretagande affärsmän/kvinnor. De flesta av dem är fattiga med få resurser och för en del är yrket mer besläktad med en primitiv form av byteshandel. Till exempel när sexuella tjänster direkt

¹¹ S Bell S, *Reading, writing and rewriting the prostitute body*, Indiana University Press, 1994

¹² K Marx, *Capital*, Volume 1, Penguin, 1976.

byts för uppehälle, som livsmedel och tak över huvudet, eller för droger. Dessa människor är bara perifert involverade i den kapitalistiska ekonomin – de är en del av vad Marx skulle ha kallat för lumpenproletariat.

Och där finns prostituerade som anställer andra att arbeta åt dem. En del sexarbetare går vidare till att driva sin egen verksamhet, som madamer och bordellägare. Som bossar äger de produktionsmedlen och exploaterar andras arbete, medan de ofta fortsätter, för ett tag, att sälja sex själva. På så vis är en del prostituerade arbetare, en del är slavar, de flesta är småborgare, och ett fåtal är kapitalister.¹³

Exploatering eller förtryck?

Det är på en ganska hög abstraktionsnivå – av varor, bruksvärden och bytesvärden – som Marx identifierar exploateringskaraktär. Arbetare exploateras av kapitalister inte genom bedrägeri eller fula knep, utan genom själva lönearbetets karaktär: arbetarna utbyter en vara mot en lön. Varan är inte produkten av deras arbete utan deras förmåga att arbeta, deras arbetskraft.

Exploateringen existerar i skillnaden mellan värdet på arbetskraften och värdet på de varor arbetarna producerar under den tid deras arbetskraft används av kapitalisten. Exploatering beror på det faktum att arbetare inte äger produkten av sitt arbete utan bara sin förmåga att arbeta. Även när lönen betalas till arbetskraftens fulla värde, ett rättvist byte i kapitalistiska termer, är arbetaren exploaterad. Roberta Perkins, ger när hon skriver om sexindustrin i Australien, en användbar beskrivning av hur detta fungerar i sexarbetsindustrin:

“bordeller, eller parlours (bordellos, bagnios, stews, seraglios) motsvarar till sin struktur ett mindre till en medelstor fabrik, ett hotell, eller andra byggnader enbart använda som arbetsplats, och omfattar stora kapitalutgifter, höga fasta kostnader och en stor regelbunden vinst. 'Ägaren av produktionsmedlen' kan vara en individ, ett partnerskap eller ett aktiebolag, som sysselsätter avlönad personal, som direktörer, receptionister, barflickor, eller städare, och inhyrd personal, eller de prostituerade.

De prostituerade arbetar här i den proletära traditionen i vilken deras arbete hyrs och ersätts med pengar. Den prostituerades bytesvärde är vanligtvis halva bytesvärdet av varan (sex) köpt av klienten (kunden eller konsumenten). Det är hennes provision [eller lön – HW] i ett delat arrangemang med ägaren, vars andel är ett mervärde från vilket löner för medhjälpare, hyra, el, telefoner, annonser och andra utgifter, och kapital för återinvestering i affärsverksamheten (till exempel, förbättringar eller expansion) måste utvinnas. Saldot av detta mervärde är ägarens(-arnas) vinst.”¹⁴

Som för andra lönearbetare, ligger exploatering och vinst i skillnaden mellan vad det kostar att anställa sexarbetaren och den inkomst hon genererar genom den vara hon levererar. För småborgaren handlar det inte om exploatering i det avseendet, och vinsten kommer från att höja priset över kostnaderna för verksamheten.

Denna analys förkastas av feminister som hävdar att klienten även direkt exploaterar sexarbetaren. Självfallet befinner sig klienten i förhållandet prostituerad-klient i en privilegierad ekonomisk position, men han exploaterar inte den prostituerade. Hans roll i relationen är en konsument. Det finns många andra som exploaterar henne – arbetsgivaren som kan vara en hallick, ett företag eller en madame [bordellmamma] – men i ekonomiska termer är det inte

¹³ Denna klassheterogenitet är inte unik för prostitution. Man kan göra en analogi med bönderna, som kan sträcka sig från livegna bundna till jorden, via småbönder som är helt beroende av sitt eget arbete (inklusive familjens) för att sälja sina produkter, till rika bönder som sysselsätter anställda.

¹⁴ R Perkins, *Working girls: prostitutes, their life and social control*, Australian Institute of Criminology, 1991

klienten.¹⁵ Här är Engels analogi mellan prostitution och monogami relevant. I familjen har maken många fördelar gentemot sin hustru i termer av makt inom hushållet, disponibel inkomst och frihet från många triviala uppgifter. Men han har inte i allmänhet uppnått detta genom ekonomisk exploatering av sin hustru – han har ”ärvt” detta till följd av mäns och kvinnors generella ställning inom kapitalismen.¹⁶

Att säga att prostituerade inte är exploaterade av klienter är inte detsamma som att säga att de inte är förtryckta av dem. Många sexarbetare är brutalt förtryckta av klienter som behandlar dem på ett förnedrande och ofta våldsamt sätt. Staten behandlar också sexarbetare på detta sätt, ofta förvägrande dem grundläggande mänskliga och juridiska rättigheter. Till exempel betecknades en kvinna, fram till alldeles nyligen i Storbritannien, som hade tidigare domar för att bjudit ut sexuella tjänster på gatan en “common prostitute” [ungefär ”simpl prostituerad” ö a]. Så fort det fanns i hennes syndaregister hade hon färre rättigheter än någon annan.

I flera länder har kvinnor med tidigare domar för prostitution fått inskränkningar i sin rätt att resa, de nekas ofta vårdnaden om sina barn, och i dagens England får gatuprostituerade domstolsförelägganden för antisocialt beteende, vilket i praktiken resulterar i utgångsförbud för en aktivitet som faktiskt inte är olaglig. Mer extrema exempel på förtrycket av prostituerade inkluderar den höga nivån av mord och våldsamma övergrepp, och det vidriga sätt på vilket prostituerade behandlas i pressen. Kvinnor som ”hängs ut” som prostituerade kan bli utstötta av familjer och vänner, kan förlora sina barn och kan aldrig ta sig in ”straighta” jobb. De står utanför lagen.

Dessa juridiska och sociala sanktioner påverkar inte bara kvinnor som arbetar på gatan; de utsträcks till varje kvinna som avslöjas vara en “hora”. Men det är uppenbart det är de mest sårbara kvinnorna – de utan pengar, dålig utbildning och svagt socialt stöd – som drabbas värst. De svartmålas från alla håll. Det är inte förvånande att många av dem utvecklar drog- eller alkoholberoende och andra mentala hälsoproblem.

Men den populära stereotypen om kvinnor som utsattes för övergrepp och drevs in i prostitution för att “livnära” drogvanor är inte den mest vanliga historien. Det är vanligtvis en kombination av omständigheter som leder kvinnor till att börja med sexarbete, och den gemensamma nämnaren är inte drogberoende eller övergrepp, även om det är faktorer, utan brist på pengar. Bristen på pengar kan vara absolut eller relativ – många kvinnor finner sexindustrin utgöra ett bättre alternativ än lågavlönade hårt exploaterade jobb tillgängliga för dem i den formella sektorn.

Situationen ser inte annorlunda ut i andra länder. Sexarbetare i Indien producerade ett manifest 1997 som innehöll detta uttalande om varför kvinnor börjar med sexarbete: “Kvinnor tar upp prostitution av samma skäl som de kan ge sig på vilken annan som helst försörjningsmöjlighet tillgänglig för dem. Våra berättelser är inte fundamentalt olika från arbetare från Bihar som drar en rickshaw i Calcutta, eller arbetare från Calcutta som arbetar deltid i en fabrik i Mumbai. En del av oss har blivit sålda till industrin. Efter att ha blivit uppknutna till bordellmadamen som har köpt oss för några år, uppnår vi en viss grad av självständighet inom sexindustrin. [Vi] hamnar i sexhandeln efter att ha gått igenom många erfarenheter i livet, ofta motvilligt, utan att fullt ut förstå alla konsekvenserna med att vara prostituerad. Men sedan när har de flesta av oss kvinnor haft tillgång till möjlighet att välja inom eller utom familjen? Blir vi vardags-hushållsarbetare godvilligt?”

¹⁵ Självfallet kan klienter försöka lura prostituerade genom att vägra betala för den sexuella tjänst de fått, men detta är stöld inte exploatering.

¹⁶ Undantaget är där familjen är en produktiv enhet, vanligtvis i bonde- och tidiga industriella samhällen, där maken är både hushållets överhuvud och chef för verksamheten, och exploaterar sin hustrus och sina barns arbete.

Har vi ett val ifråga om vi vill gifta oss med och när? 'Valet' är sällan verkligt för de flesta kvinnor, i synnerhet fattiga kvinnor".¹⁷

Offentligt och privat

Denna marxistiska analys demonstrerar att prostitution utvecklades som den andra sidan av monogamins mynt, vilken existerar för att försvara privat egendom, och att sexuella relationer inte fullständigt kan särskiljas från ekonomiska relationer i klassamhället. Kvinnoförtrycket är rotat i separationen av privat hushållsarbete och reproduktion från social produktion och socialt liv.

Prostitution utgör ett hot mot samhället eftersom den hotar att sudda ut denna skarpa distinktion – för sex ut ur hemmet och till marknaden. För det andra visar det att under kapitalismen utgör prostituerade inte en enda klass. Vårt program i fråga om prostitution bör reflektera denna förståelse, och varken vara baserade på våra egna romantiska idéer om vad sex bör representera, än mindre på vår förfäran över den mest extrema exploateringen av sexarbetare.

Sexarbetare organiserar sig

På senare år har det ägt rum en väldig tillväxt av sexarbetares organisationer. I Nordamerika och Europa har många av dessa organisationer växt fram ur kvinnogrupper och andra sociala rörelser, men varit tvungna att bryta med feministiska uppfattningar om sexarbete för att driva kampanjer för sina rättigheter. Många feminister vill avskaffa prostitution och betraktar det helt enkelt som våld mot kvinnor. De hävdar att den måste elimineras genom sanktioner mot föreståndare och klienter och räddningsmissioner för att rädda prostituerade. Faktiskt vill många inte tala om prostitution, för att inte tala om sexarbetare, men använder termen "prostituerade kvinnor" /eller "kvinnor som prostituerats"/. Denna speciella form av nedlåtande språk avslöjar deras attityd – de betraktar sexarbetare som duperade, och tilldelar dem ingen roll i befrielsen av sig själva från allt förtryck eller exploatering de utstår.

Så skarp är denna dispyt mellan feministiska räddare och sexarbetares rättighets-grupper att de sällan vill dela en plattform. The Women's Library i London organiserade nyligen en utställning om prostitution, och tillät inte något deltagande från sexarbetares organisationer, vilket ledde till protester utanför från International Union of Sex Workers (IUS W).¹⁸ Den mest extrema ståndpunkten intas av skribenten Julie Burchill, som skrev, "Prostitution är kapitalismens yttersta triumf. När sexkriget är vunnet borde prostituerade skjutas som kollaboratörer för sitt fruktansvärda förräderi mot alla kvinnor, för det moraliska dopp i tjära och fjäder som de utsätter infödda kvinnor för, som har haft oturen att leva i vad fnasken gör till sitt knullkvarter" [något fri översättning av "*Prostitution is the supreme triumph of capitalism. When the sex war is won prostitutes should be shot as collaborators for their terrible betrayal of all women, for the moral tarring and feathering they give indigenous women who have had the bad luck to live in what they make their humping ground.*"ö.a]¹⁹

Sexarbetares organisationer har kritiserats för att romantisera prostitution, och bara representera de medelklass-"professionella". Men i Indien existerar en massorganisation av sexarbetare och har exakt samma uppfattningar. Durbar Mahila Samanwaya Committee (eller "Durbar", vilket på bengaliska betyder ostoppbara eller okuvliga) är baserad i Västbengalen, Indien, och växte fram ur *Sonagachi AIDS prevention initiative*. Durbar har 65 000 medlemmar som arbetar i några av de fattigaste områdena i landet.:

¹⁷ Sonagachi Project, *Sex workers' manifesto*, Calcutta, 1997, www.bayswan.org/manifest.html

¹⁸ För detaljer om utställningen som pågår till slutet av mars 2006 se: <http://www.londonmet.ac.uk/thewomenslibrary/whatson/prostitution.cfm>

¹⁹ http://en.wikiquote.org/wiki/Julie_Burchill

“Durbar är tydliga om sitt politiska mål att kämpa för erkännande av sexarbete som arbete och, av sexarbetare som arbetare och för en trygg social existens för sexarbetare och deras barn. Durbar kräver avkriminalisering av vuxnas sexarbete och vill reformera lagar som begränsar sexarbetarnas mänskliga rättigheter, som tenderar att kriminalisera dem och begränsa deras erkännande som fullvärdiga medborgare.”²⁰

Deras manifest från 1997, som citerats tidigare, avslöjar en förståelse för sexuellt förtryck som borde få många socialister att känna skammens rodnad:

“Ägande av privat egendom och bibehållande av patriarkatet nödvändiggör kontroll över kvinnans reproduktion. Eftersom egendomslinjer upprätthålls genom legitima arvingar, och enbart sexuell samvaro mellan män och kvinnor innebär en potentiell barnalstring, sanktionerar kapitalistiskt patriarkat bara sådana parningar. Sex betraktas först och främst, och nästan uteslutande, som ett instrument för reproduktion, och förnekar alla aspekter av lust och åtrå inneboende i det . . . De unga männen som söker sexuell initiering, de gifta männen som söker ”andra” kvinnors sällskap, migrantarbetarna som är separerade från sina hustrur och som försöker finna värme och sällskap i de röda lykt-områdena, kan inte alla bli avfärdade som galna och perverterade. Att göra det är detsamma som att avfärda en hel historia av mänskligt sökande efter njutning, intimitet och behov.”

Organisationer av sexarbetare är en nyckel till att bekämpa exploatering och förtryck. Givet klasskillnaderna inom prostitutionen behöver dessa organisationer vara för och av de sexarbetare som är anställda eller som arbetar åt sig själva, och inte lämnas att bli rekryteringsgrund för dem som vill anställa och exploatera andra. Facken och lokala organisationer av sexarbetare behöver ha starka band till andra arbetarorganisationer – som en del av en enad och stark arbetarrörelse kommer de att vara mer förmögna mot utbredda fördomar.

Under det senaste decenniet har flera fack gått med på att organisera och representera sexarbetare. I Storbritannien övertygade International Union of Sex Workers (IUSW) den allmänna fackföreningen General, Municipal, Boilermakers and Allied Trade Union (GMB) att bilda en sexindustriavdelning för att bilda en sexindustriavdelning i i Soho, och har framgångsrikt organiserat en bordell och förhandlat överenskommelser om fackligt erkännande för lap dancing-klubbar. Sexarbetare är också inkluderade i allmänna fack [som organiserar utan krav på speciell yrkestillhörighet ö a] i Tyskland (Verdi) och Nederländerna (FNV).²¹

Prostitution och socialism

Sexarbetarnas liv är ofta hårt och farligt, inte minst därför att det är kriminaliserat och undertryckt vilket blottställer sexarbetare för övergrepp från hallickar och klienter. Många sexarbetare känner olust inför sitt arbete och skulle vilja lämna det om det fanns realistiska alternativ. Men det är en form av alienerat arbete i likhet med andra arbeten under kapitalismen.

Prostitution, i den här formen, skulle inte existera i ett socialistiskt samhälle, inte heller familjen eller arbete i sin nuvarande form. Det kanske kan komma att finnas specialiserade sexuella underhållare och experter, men befriade från banden med privategendomen och statligt helgat eller påtvingad monogami, kommer sexuella relationer utvecklas på sätt som vi bara kan spekulera om. Huvudsaken är att distinktionen mellan privat och offentligt, i meningen av offentligt socialt arbete och privat reproduktion, upplöses och i den processen kommer kvinnor bli verkligt befriade.

Helen Ward

Artikeln är översatt och redigerad av *Socialistiskt Alternativ*

²⁰ Durbar Mahila Samanwaya Committee www.durbar.org

²¹ G Gall, *Sex Worker Union Organising*, Palgrave Macmillan, 2006